

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjenišvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Prešernova ulica 6/1 Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism
ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU
plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3113

Statistika o izvenšolskem delu učiteljstva.

O statistiki nam je povedal tov. Iv. D. tako jasno in precizno, da je vsakomur jasna nujna potreba, da jo sestavimo, jasen je pa tudi njen pomen in namen. Hočem dati še nekaj vidikov glede njene izpopolnitve.

Vsaka statistika, posebno pa naša, ki je tudi obrambna, ne more natančno prikazati dela. Ne more podati onega, kar je ustvarilo pogoje za možnost tega dela, ki je navedeno v tej statistiki. Koliko napora in samozatajevanja je bilo treba morda celo leta, da se je omogočilo, da je prišel tovariš delati. Popolnoma označiti okoliščine in razmere v katerih delamo, se da le onemu, ki je že sam doživljal kaj onakega. S statistiko se ne da izraziti onega, kar nas ovira v delu ali isto celo onemogoča. Tudi se ne da z njo izraziti napora in želje po delu. Zdi se mi, da ji manjka v tem pogledu duh. Marsikaj se bo dalo izraziti tudi v tem oziru s številkami, kar bo statistiko približalo močnejše k cilju pravičnosti in še potem jo bomo lahko uporabili tako, kot si jo želimo.

Brez statistike sploh ne moremo dopovedati javnosti kolikšno je naše delo. To ji bomo pa predložili tem jasnejše, čim boljša bo ta. Javnost ne razume ali pa noče razumeti našega dela, ker bi priznanje našega dela pogosto pokazalo, kakšno je delo tistih, ki nam očitajo brezdelje. Brez dobre statistike nas pa tudi naše poverjenišvo ne more uspešno braniti. Brez jasnih dokazov se ne da ničesar ovreči. Zato mora dobiti poverjenišvo vsako leto točno statistiko o delovanju članstva.

Zelo važno je, da dokažemo s statistiko, da tam, kjer ne delamo, nismo vedno sami krivi brezdelja. Kako rad bi delal kak tovariš (ica) v kakem kraju, pa mu onemogočajo krajevne prilike vsako izvenšolsko delo. Če tudi je zmožen in priden, pa mu je le nemogoče delati. Koliko tovarišev (ic) je bilo vsled takega neuspeha preseljenih in s tem ubitih za delo. Kdo jim je pomagal, da bi mogli delati, kdo jih je ščitil — da bi lahko vrget prvi kamen na nje? Ne vem, če smemo obsojati te, ker najbrž bi se godilo tudi nam enaki v enakih razmerah. Zato naj bo v statistiki pripomba, če je sploh mogoče izvenšolsko delo v kraju in razlogi za to.

Kolikokrat je nemogoče izvenšolsko delo, če manjkajo predpogoji, ki so potrebni, da se vrši delo, h kateremu kdo čuti nagnenost. Kako bomo ustanovili kmetijsko-nadaljevalno šolo, če so oni proti, ki bi jo morali podpirati, kako gospodinjiski tečaj, če ni ne kuhinje, ne drugega.

V veliko slučajih je vzrok, da tiči kdo na nepravem mestu in izgublja zmožnosti, ker jih ne more razviti.

Najtežje stališče pa ima novinec. Ta pride šele na tehniko, ko pride na novo službeno mesto. Napram vsakemu novonastavljenemu tovarišu so ljudje nezaupni in čakajo kako bo svoje zmožnosti dokazal. Če je sadjar, bo moral najprej na svojem vrtu dokazati kaj zna, ne pri drugih — četudi s sekuro »obrezavajo«. Ako bo hotel pričeti takoj delati, preden spozna krajevne prilike in potrebe, se zaleti. Z eno neprevidezno zaigra svoj vpliv za vedno. Nihče tudi ne sme pozabiti, da ima tudi dežela svoj bon-ton, ki ga mora vsak upoštevati. Vprašanje je, če je

za novonastavljeno učno osebo primerno, da prične takoj delati preden spozna krajevne prilike, če slučajno nima sreče, da ga uvede v nje kak tovariš. Ne pozabimo, da mora stremeti vsako delo za tem, da dvigne naš ugled. Ako bomo napačno pričeli, bo zgrešeno vse. Tudi to se mora upoštevati v statistiki.

Začetnike pustimo pri miru, da se morejo pogledati najprej sami vase in v svoj poklic. Najprej morajo postati dobri učitelji! Šola je baza vsega napredka. Če bomo novince odtrgali takoj od šole, je osnova za poznejši razvoj učitelja in učencev porušena. Zato moramo dati v statistiko tudi pripombo glede novincev.

Pravična statistika bo upoštevala tudi domače razmere tovarišev (ic). Večina nas služi na deželi. Kakšen luksuz pa je danes študiranje otrok. Kje naj dobi učitelj denar? Ubijati se mora z delom, ki mu omogoči, da more sploh živeti.

Koliko tovarišev in tovarišic strada vsled tega, da vzdržuje svoje starše, brate, sestre in sorodnike. Človek, ki je zbit in ki ga tarejo dan za dnem denarne skrbi, težko dela. So pa pri nas vključeni našim »zavidičivo lepim plačam« take prilike, da morajo naše tovarišice voditi lastno gospodinjstvo. Mora da si mora tudi kak tovariš sam kuhati zajtrk in večerjo — brez kuhinjske knjige. Tudi to mora v statistiko, da vidimo v kakšnih razmerah nekateri žive in delajo.

Koliko je dela, posebno po vaseh, ki ga ne moremo vtakniti v nobeno društveno delovanje. Potrebni so nasveti, načrti, karitativno delo itd. Obilo tega nesistematičnega dela izvršujejo naše tovarišice. Zenska narava je čustvena, zato bodo one posvetile svoje moči tej smeri in ravno one izvršile obilo takega tihega dela, ki zahteva obilo samozatajevanja in tudi žrtve. Koliko tovarišic prinaša žarke svetlobe v umazane in ne higijenske sobe bolnikov s svojim tihim delom. To tiho delo ima pogosto večji uspeh kot vsa predavanja. Tudi te smejo zahtevati svoj prostorček v statistiki.

Pozabiti ne smemo da zahteva vsako dobro izvršeno delo obilo časa in truda. Intenzivno se ne da delati pri večih društvenih hkrati. V tem slučaju trpi glavno — to je šola. To bi se reklo, da zgoraj gradimo, spodaj podiramo! Vsak naj se posveti onemu delu, za katero ima največ zmožnosti in veselja in za katero je v njegovem kraju največja potreba. Rekordstvo naj prepusti drugim.

Tovariši, ki ne delajo izvenšolsko in bi lahko, naj pa pomislijo, da so oni krivi napadov na druge in nam jemljejo ugled. Ker ni tovariško, če kdo zaradi lastne komoditete škoduje ugledu sotovarišev, naj ne zahteva zaščite od drugih. Vedo naj, če se ne bodo posvetili izvenšolskemu delu, posebno na gospodarskem polju, si ne bodo pridobili nikoli ugleda, ki je potreben za delo v šoli. Tujci so prišli, tujci bodo odšli iz kraja. Današnja kriza zahteva, da zastavimo vsi svoje sile tam, kjer je največja potreba, da pomagamo dvigniti svoj narod gospodarsko. Gospodarsko delo je začetek vsega dela na deželi.

Statistika naj bi zdramila tudi te k delu in jim pokazala, da je brez našega dela obstoj raznih društev in napredok nemogoč. Dvigne naj pa tudi našo samozavest in s tem našo moč in ugled.

Ivo Hrovat.

Naši prosvetni domovi.

(Jutro)

Nova šola v zgornji dolini.

Šola je bila dograjena leta 1930. Kraj je bil preje vsolan v Tržič, kamor so imeli otroci 1 uro do 2½ ure daleč. Stavbne načrte je izdelalo podjetje ing. I. Dedek iz Ljubljane.

Šola je enorazredna in ima eno učno sobo. V pritličju je poleg učne sobe še pisarna ter moderno urejena stranišča za šolsko deco. V prvem nadstropju je upravljeno stanovanje s kuhinjo, 3 sobami, pritliklami in kopalnico. Poslopje je podkleteno

— za event. gospodinjstvo šole. Šolska oprava je moderna — delo okoliških obrtnikov.

Šola ima lasten vodovod z izvrstno vodo in električno razsvetljavo.

Vse z opravo vred je stalo preko 500.000 dinarjev.

Šolska občina šteje manj kot 300 ljudi. Soloobveznih otrok je 37.

Veliko zaslug poleg drugih ima za novo šolo veleposestnik g. dr. K. Born, ki je daroval 100.000 Din in ves les.

Bolgarsko učiteljstvo.

Stališče napram narodu.

Materijski položaj.

Isto stališče v narodu in iste zasluge zanj, kot jih imajo pri nas duhovniki, imajo v Bolgariji — učitelji. Oni so bili prvi najvnetejši borci za osvobodjenje, prvi voditelji osvobodjene države, prvi pisatelji, pesniki, zadržni in gospodarski organizatorji, vobče početniki in predstavitelji vseh novih idej in borbi ter tudi uspehov politične, gospodarske, kulturne in socialne povzdige bolgarskega naroda. Zato uživajo še danes velik ugled in veliko zaupanje.

Njihove tradicije so povsem drugačne od naših, zato je drugačna tudi njih zavest in značaj. Njih ne morejo napraviti za hlapca ne osebe, ne stranke. Visoko stoje nad ponižnostjo in političnim izigravanjem. Skrajno so svobodoljubni in bojeviti, a navdušeni delavci za dvig narodne prosvete in gospodarstva. Kakor je naše geslo: »Za naroda za narod!«, tako se izraža njih miselnost v geslu: »Vse za narod a za sebe nič!« Oni ne priznavajo za svojega gospodarja posamezne osebe, ampak le delo za narod in njegovo blaginjo. Zato ne prosijo milosti in drobtin, temveč svoje pravice zahtevajo, kajti oni pravijo: »Mi svoje življenje žrtvujemo povzdigu in bodočnosti države, zato je dolžnost, da se tudi ona briga za povzdigo našega stanu. Kolikor bolj bo izobražen in situiran naš stan, toliko lažje bomo svoje sile posvečali le koristi naroda in države!«

Zato imajo bolgarski učitelji izvojevanih mnogo zmag v prid šolstva in svojega gmotnega položaja. Kljub temu, da preživlja njih država težke gospodarske krize, vseeno so boljše plačani in gmotno podprti, kot pri nas. Začetni učitelj ima pri nas mesečno čistih 1154 Din, pri njih pa 1800 levov. Njih valuta je sicer dosti nižja (1 Din = 245 lev.), zato pa je življenje toliko cenejše, kajti za isto, kar plačamo pri nas 1 Din, plačamo v Bolgariji 1 lev. Sočivje, njih glavna hrana, je pa še cenejše. Mnogo jim pomaga tudi 75% popust na železnicah ter popolnoma brezplačno zdravljenje v bolnicah in zdraviliščih. Posebne vrednosti je to, da z učitelji poročene učiteljice dobivajo celotno plačo in ker so vsi učitelji poročeni izključno s kolegicami, prav dobro izhajajo in zato so prav redki učitelji ki bi pred upokojitvijo ne imeli svoje lastne hiše in vrta. Ko človek potuje po podeželskih mestih, lahko s sigurnostjo računata, da je vsaka druga ali tretja vila — učiteljeva. Posebno pade to v oči v Kazanliku (30.000 prebivalcev), kjer je najstarejša in največja učiteljska gimnazija. Vsako leto producira najmanj 200 učiteljev, ki se razkrope po vsej državi, a mesto samo ni nič drugega, kot »fabrika« — učiteljev. Tu vobče ni najti hiše, ki ne bi bila, ali trgovca za rožno oče, ali pa učiteljeva.

Ali naročate pisarniške in šol. potrebščine potom Učiteljske gospodarske poslovalnice?

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36637/25, in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomočih učil v zmljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvnih slik Dal maeje in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Kružlinu.

Znižana cena Din 296.—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid. Poleg tega, da so te slike v okviru šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 440 2/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 2405 26 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadran.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega mojstva in Primorja. Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:
Crk. pov. Nakladna knjižara, šolski odto, v Zagrebu, ulica 52

LISTEK

Misli učiteljice, ki je mati.

Ura gre na polnoč, oba še delava. On rešuje akte — jaz popravljam naloge.

Pogledam ga skrivoma, zasmili se mi v srce, kako ga je vzelo zadnje čase... »Bi čaja?« ga vprašam! »Hvala, ne bom!« »Zakaj ne?« povzamem, »potreben si ga in zaslužil si si ga tudi, vsako noč delaš skoraj v jutro.« »Treba, da štedimo, sem vse natanko preračunal,« se oglasi zopet in dvigne prečuti obraz. »Ta mesec izdatki za gospodinjstvo ne smejo prekoračiti 900 Din.« »Ali, dragi moj,« odvrnem, »to je skoraj nemogoče. Glej štiri otroke imava in dekle, midva tudi jeva; življenje je drago, tudi kruh iz slabše moke stane in...« »Prosim te,« me prekine, »vse vem že davno, večkrat si mi že povedala — molči o tem. Izhajati boš pač morala z 900 Din kakor boš mogla in znala.«

Hočeš, da kupim k staremu dolgu vedno in vedno še novi dolg?

Vidiš tebi in otrokom je treba obutve, krojača tudi še nisem plačal, ko mi je obrnil staro suknjo za zimo,« »da in krompirja je zmanjkalo,« mu padem v besedo, »blago za

zimsko perilo otrokom tudi še ni docela poravnano, vrhu vsega pa pridejo sedaj še prazniki, na sebe ne mislim, saj itak ne grem nikamor, a ti moraš imeti novo obleko, skoraj me je sram, da letaš tak okrog. In ta naš nesrečni klavir, ki sva si ga nabavila deloma na obroke, kako krvavo težko ga plačujemo... toda laglje se odrečeva katerikoli stvari, kakor temu duševnemu luksusu.«

»Nu vidiš,« povzamem on, »štediti morava!« In zopet tone njegovih suhih obrazov za kupom uradnih knjig in aktov. Grem, in mu vendar skuham čaja, ker vidim, kako je reves zaspan in zdelan. In to gre noč za nočjo. Rada bi mu pomagala, a zaposlena sem sama s šolo, gospodinjstvom in materinstvom ter raznim drugim delom, ki ga mi naprte razna društva.

Tako nosi mož pretežno večino dela v pisarni, šoli in izven šole. Vidim ga edino še pri jedi in še tedaj vrže z zadnjim grizljajem tudi že žlico na mizo in hiti za delom. Tu je kmetijska podružnica, razni odseki, Sokoli itd. itd., povsod naj opravlja vse »sitne« posle in težje delo on; kdo bi sicer delal, če učitelj ne? saj mu plačajo kurirvo in dajejo stanovanje (no, to stanovanje je poglavje zase, povem le toliko, da se ne zapre niti z enim samim ključem). Za vse in za vsakega prva pomoč v vasi je — učitelj. Naj bo, saj je prav tako. Človek se rad žrtvuje, rad dela,

a je že ustvarjen tako, da dela raje, če se mu vse to prizna. Ako se ti pa zabrusi v brk, da nič ne delaš, samo lenuhariš, se ti ustavi še tisti nezabljivi krompir, ki ga ješ zvečer s svojimi otroki. Skoraj si ga ne upaš več jesti. Bog vedi, ali si si ga danes »zaslužil?« To bodo morali konstatirati gotovi gospodje.

Nam — učiteljicam materam in ženam državnih uradnikov, ki smo že itak posebi mučenice, katerim se celo delo nagradi s polovično doklado — bi najraje postavili stolček pred vrata. Ti cenjeni gospodje so gotovo tako srečno situirani, da se njihovim gospodnjim soprogam ni treba boriti in pehati za vsakdanji kruh. Srečni so, ker jim ni treba gledati, kako jim žena živčevno propada, ker se trga v dveh poklicih, v istem, ki ji je podeljen od narave in tistim, ki ga ji vsili skrb za vsakdanji kruh svoji družini. Saj mora pomagati možu — njegovim prejemki ne krijejo izdatkov množične rodbine.

Da, srečni so, srečne njihove gospe so proge, ki o težkih časih v katerih žena potrebuje največje nege, največjega počitka — t. j. ob času nosečnosti in po porodu — razpolagajo z vsem.

Da, trd je kruh, ki ga režem svojim otrokom, trd zato, da ga manj pojedjo. Namesto, da bi nam olajšali težko stališče, nam mečejo polena pod noge.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

Rač. pošt. hran. 10.761 — Telefon 2312

VABILO

na

XXVIII. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo

v sredo, dne 25. marca 1931. ob 10. uri v Ljubljani
v dvorani mestnega magistrata.

DNEVNI RED:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1930.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev v upravni svet.
6. Volitev v nadzorstvo.
7. Slučajnosti. Posebni predlogi se morajo naznaniti upravnemu svetu vsaj tri dni pred občnim zborom.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil v zmislu § 31. pravil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

Upravni svet.

Stalnost.

Seveda jim do tega mnogo pomore njih velika stalnost. Učne osebe od otroškega vrta do vstevši progimnazije, nastavlja občina, vse ostale pa država. Vsi imajo jako veliko stalnosti, a absolutno stalnost imajo od občine nastavljeni. Njih prislovica pravi: »Vladiko lahko razvadiš, a učitelja ne more nihče prestaviti ali odpustiti!« Prestavljati, ali odpustiti je lahko vsak le po lastni želji, ali na zahtevo disciplinarnega sodišča, ki je dvojno, nižje in višje. Vsako sodišče sestavlja po trije člani. Predsednik nižjega disciplinskega sodišča je predsednik okrožnega sodišča. Drugi član je predsednik občinske skupščine. Tretji pa zastopnik učiteljskega, voljen od svojih kolegov. Sleherni, ki je obsojen pri nižjem sodišču, se lahko pritoži na višje disciplinsko sodišče. Predsednik tega sodišča je predsednik apelacijskega sodišča. Drugi član je zastopnik ministrstva prosvete, ki ga pošlje minister sam. Tretji pa je učitelj, član višjega prosvetnega sveta, izvoljen od svojih (24) sočlanov. Pri razpravi obeh sodišč je navzoč tudi obtožencev zagovornik, ki je lahko njegov kolega ali advokat, katerega si sam izbere. S tem je dana velika garancija pravične sodbe.

Šolska uprava.

Vobče bazira ustroj učiteljskega na precejšnji demokraciji. Upravitelja šole volijo učitelji iste šole za dobo treh let. To precej vpliva na kolegialnejše razmerje med upraviteljem in učitelji iste šole. Upravitelj si ne more ustvariti avtoritete z pedantnostjo in absolutizmom, ampak le s sposobnostjo in pravičnostjo.

V kraju, kjer je več šol, volijo še enega »glavnega učitelja«, ki je njih predstavitelj in se briga za administracijo ter zastopstvo pri oblasteh. Učitelji volijo tudi prosvetni svet (učeben svet), ki ima precejšen vpliv

na šolsko zakonodajo. Sedaj zahtevajo, da bi volili tudi svoje nadzornike, katere pa danes nastavlja država izmed tistih, ki so napravili nadzorniški izpit.

Senčne strani.

Na slabšem pa so bolgarski učitelji od nas v tem, ker ne morejo dobiti po dovršenih službenih letih celotne pokojnine, ampak le 80%. Na slabšem so tudi, ker dobivajo za otroke mesečno le po 80 levov, in sicer samo za dva. Zato so pri učiteljskih in uradniških družinah redki, ki imajo 3 do 5 otrok. S tem država prav za prav več izgubi kot pa pri hrani. Za ženo, ki ni učiteljica, ne dobi učitelj ničesar.

Primanjčevanje služb.

Učitelji novinci dobijo službo veliko težje, kot pri nas, ker so mesta vsa zasedena. Med učitelji abiturienti je velika brezposelnost in zato jih najdemo po vseh službah, celo med zidarskimi delavci sem jih našel.

IZOBRAZBA.

Glede njih splošne in strokovne izobrazbe sem bil presenečen. Pričakoval sem da bom našel prav zamernjene apostole prosvete. V resnici pa sem našel na sijajne in nadvse gostoljubne ljudi, splošno in strokovno dobro podkovane.

V prvi vrsti zahtevajo od sebe, da so dobri učitelji in vzgojitelji mladine in da gredo v pedagogiki z najmodernejšimi strujami naprej. Vendar zahtevajo, da so tudi splošno dobro izobraženi, da morejo potegniti se ljudstvo za seboj, ga učiti, navduševati in organizirati. Zato imajo priključni nastop in mnogi so izvrstni ljudski govorniki. Veliko važnost polagajo tudi na učenje modernih jezikov in skoro nism našel učitelja, ki bi poleg rusčine (ki jo zna vsak), ne znal za silo tudi nemščine ali francoščine.

LOJZE ZUPANČ:

Dnevnik učitelja Čičigoja.

»Nekateri učitelji imajo ko maj par ur službe na dan. Pridni učitelji so redke izjeme.«

(Steblovnik).

Od kar se je bil učitelj Čičigoj oženil je bil prenehal pisati dnevnik. Takrat se mu je ta posel mahoma zagabil in kar čez noč zazdel — sentimentalni.

Pa je v poslednjih tednih čital neke, da bo treba polagati račune za svoje delovanje. »O, to bi ne bilo zdravo, da bi me našli ne pripravljenega.« si je mislil in že sklenil, da si bo vse in za vsak dan sproti beležil v dnevnik. Moj Bog, vester je bil zares, saj je v enem tednu popisal debel zvezek, ki bi lahko zadostoval za štiriletno študentovsko avanturo.

»Na, preglej, da boš tudi ti tako delal!« mi je oni dan bahavo pomolil popisan dnevnik po nos.

»To pa to,« sem si mislil in se poglobil v zanimivo čtivo.

Danes je četrtek, sv. Konrada god, Gospodovo leto 1931.

Zjutraj vstanem, se dgetajo od mraza hitro oblečem in pogledam skozi okno: zunaj

Tudi učenje in znanje esperatskega jezika je med njimi jako močno razširjeno. Poleg tega mnogo potujejo, pa ne samo po svoji državi, ampak tudi po vsej Evropi. Zato nism našel zaključnih in v samega sebe zaljubljenih osebnosti temveč učitelje s široko dušo, s širokim obzorjem.

Vzgoja mladine.

Pri vzgoji mladine poudarjajo: »Vzgojati nesebične ljudi, ki bodo zmogli delati za svojo državo!« Zato so oni načelno proti skavtom in vsem drugim enakim organizacijam. Odločno so proti vsaki vojni. Oni zahtevajo, da se bolgarski spori rešijo mirnim, idejnim potom in so navdušeni za državo vseh Jugoslovenov.

Vzdržnost.

Značilna poteza učiteljskega je vzdržnost v pijaci in kajenju. Vobče je bolgarski abstinent (vzdržatelj) samo tisti, ki se vzdržuje alkohola in nikotina. Imajo tudi svoje lasno abstinentno društvo, v katerem je organiziranih 800 učiteljev. Še več jih je neorganiziranih. Učiteljice in vobče ženske ne pridejo v postve, kot abstinentke, ker je njih ljudska sodba še vedno močnejša, od nagnjenja modernih dam k svobodnemu izživanju in zato ni mogoče videti v nobenem lokalni dame, še manj pa učiteljice, ki bi pila opojne pijače ali kadila cigarete.

Učiteljica.

Bolgarske učiteljice so neka posebnost. Svojim kolegom so popolnoma enakopravne, kot v pravicah, tako v dolžnostih. Plačane so isto (ne glede, ali so poročene, ali ne) in tudi njih število ne sme presegati števila moških učnih moči. Silno so moralne, jako sposobne in delavne v izvenšolskem delu ter v boju za svoje pravice. Domišljavosti in nekakega dominantnega položaja nad kolegi ne poznajo in se zato agilno udeležujejo skupnega društvenega dela in življenja. Odlikujejo se še posebno v tem, da so vzor gospodinj in vzor matere, naravnost dika bolgarskega naroda. Vse se prav lahko poroče in zato med njimi ni najti starih samskih učiteljic. Vsaka poročena učiteljica ima z 20 leti službe pravico do upokojitve.

Casopisje.

Za stanovsko izobrazbo skrbijo 3 glavne revije. (Ne omenjam uradne in vladne organizacije). Prva in najvažnejša je »Učiteljska misel«. Izhaja v Sofiji. Isto tam izhaja »Progimnazijalna pedagoška misel«. V Varni pa izdajajo revijo »Učiteljska praktika«. Vsak teden dvakrat izhaja v Sofiji list »Svet znanij«, ki je podoben našemu »Učiteljski Tovarišu« in je organ Bolgarskega učiteljskega saveza.

Temeljna reforma čeških meščanskih šol.

»Narodna politika« z dne 8. februarja t. l. prinaša pod značko Bt sledeče zanimivo poročilo o reformi čeških meščanskih šol, ki ga v celoti prevajamo za informacijo naše javnosti.

Reforma meščanskih šol se izvrši na podlagi novih učnih načrtov, ki se po izjavi dr. Prihoda uvedejo že s 1. septembrom za poskusno dobo 4 let. Novi učni načrti prinašajo veliko in nepričakovano izpremembo ne samo v dosedanjem pojmovanju in razvrstitvi vse učne snovi, temveč tudi v vzgoji in učnih metodah ter v nofranju in znanji organizaciji meščanske šole sploh. Vsi novi ukrepi, ki so bili leta 1929. poskusno uvedeni v meščanske šole v Pragi, Nulsh, Mihu, Hostivaru, Humpolcu, Zlinu itd. bodo z novimi načrti uvedeni v vse meščanske šole sploh.

V prvi vrsti se upošteva diferenciacija dijaštva sploh, t. j. razdelitev dijakov z ozirom na nadarjenost in zanimanje in seveda razdelitev učne stvarine s tega gledišča. Praktično izvedejo to delitev tako, da bo skoro ena šestina učnega časa posvečena tako zvanim »voljenim predmetom«. Te predmete si izbere iz splošne učne snovi vsaka šola sama, toda sporazumno s šolskimi uradi tako da se s tem približa željam in zanimanju dijakov. V prvi vrsti pa se mora ozirati

je v debelih kosmihih snežilo. Ko se žena prebudi, si zmena oči in zakriči: »Joj, kakšen pa si?« Se ustrašim jaz: »Joj kaj pa je?« Pravi ona: »Hlače si narobe povlekel nase!« Zapazim, da je podhrabro hlače na mojem trebuhu, hitim popraviti zmoto in mrmram: »Joj, to je slabo znamenje...«

Potem grem zakuriti peč, kajti ni šala v takile zimi, če je zid stanovanja debel 95 cm. Močno in dolgo piham v vlažna drva; posreči se mi, da se vnamejo. Vse solzen od napihovanja in izgubljenega sapa hitim v kuhinjo po čadast pisker, ga napolnim s snegom in si kuham čaja. Ko si mislim: »Zdajle moj gables že vre.« hitim zopet pred peč. Zagrabim za pisker — takrat zabrni v podružnici Zdravamarja, se hočem prekrizati in si poparim roko. Kmalu bi zaklel...

Se pokrečam s toplo limonado in odprem šolske dveri: s strahovitim bučanjem se vsujejo otroci po lesenih stopnicah v razred.

Ves zbehan in prestrašen se podvizam malo pred osmo uro navzgor, se bojim 82 otrok ter se potihoma jezim na kolegi, ki se je že pred dvema mesecema poročila in podala ostavko na službo. Potem sem moral sam pričeti z dvema razredoma. Sami veste, da ni šala stopiti v razred, kjer sedi po sedem otrok v eni klopi in se drug drugega ščipljejo za prostor...

Organizacije.

Društveno življenje je pri njih precej razvito. Sedaj imajo tri društva: »Klasen učiteljski sejem« (savez), kjer je organiziranih približno 2000 profesorjev (gimnazijalnih učiteljev), »Progimnazijalen učiteljski sejem«, kjer je organiziranih okrog 2100 progimnazijalnih učiteljev in »Bolgarski učiteljski sejem«, ki ima organiziranih 12.000 prvonačalnih (osnovnih), progimnazijalnih in gimnazijalnih učiteljev. Zadnje čase so začeli akcije za združitev vseh treh. Če to dosežejo, bo to veličanska pridobitev, ker na ta način učiteljsko ne bo več krhalo svojih sil v borbi med seboj, ampak v skupni falangi za skupne stanovske koristi.

Od vseh treh je »Bolgarski učiteljski sejem« najboljevidnejša in najzdravejša organizacija. V svojem grbu ima napisano: »Vsi za enega, eden za vse!« (Vsički za edin, edin za vsički). A pri njih to ni samo prazna fraza, ampak tudi dejstvo. Neverjetno so vzajemni kot en mož in nihče ne išče v organizaciji samega sebe. To bi bilo tudi nemogoče, ker je bolgarsko učiteljsko preveč prepojeno z demokratizmom. Nihče se ne bori za delnice in za obresti, da bi bogatil na račun drugih, nihče ne pripravlja korit, ki služijo samo nekaterim, ampak ustanavljajo institucije, ki služijo enaki meri vsem članom. V resnici vsi za enega, eden za vse!

Gospodarske organizacije.

Zato imajo v Sofiji »Učiteljski dom«, kjer je podeželskemu učiteljskemu stalno na razpolago 70 postelj in precejšnje poslopje, kjer je nameščeno načelstvo društva, uradništva in uprave listov ter velika čitalnica in bogata knjižnica. Poleg je tudi majhna tiskarna. V Iskreu imajo zdravilišče za svoje jetične člane. V Varni, Burgasu in Mesemvriji pa obmorske učiteljske kolonije. Za podpiranje svojih članov imajo 8 fondov v gotovini 5.400.000 levov. A društveni kapital znaša 21.500.000 levov.

Savez je popolnoma neodvisna stanovska organizacija. Organizacija je precej navedna in inicitivna ter stalno zahteva svobodo šole in pouka, novih žrtev za kulturni napredek naroda ter izboljšanje gnetnega položaja učiteljskega. Ker se vlade branijo njenega umešavanja zato jo ob vsaki priliki potiskajo v ozadje. Zaradi svoje nepopolnosti pa ima organizacija kljub temu mnogo uspehov in velik ugled kar se vidi že na številu njenega članstva ki stalno narasta.

To so kratki podatki, ki sem jih mogel v Bolgariji mimogrede dobiti. Upam pa, da se bodo razmere kmalu izboljšale in takrat bomo imeli možnost, da se natančneje spoznamo z bolgarskim učiteljskim.

—zič.

na gospodarski okoliš svojega kraja tako, da dobi obiležje agrarne, industrijske ali obrtne okolice, kjer se šola nahaja.

Dr. Prihoda utemeljuje zahtevo tako zvanega šolskega regionalizma, katerega češke šole že skoro niso več upoštevale, tudi z znanstveno podlago iz šolskega zakona od leta 1883.

Izmed »volilnih predmetov«, med katerimi so poleg tujih jezikov risanje, opisna geometrija, prirodopisne vede itd. še popolnoma novi predmeti kot: narodno gospodarstvo, vrtnarstvo, knjigovodstvo, latinščina in esperanto, si dijak izbere po milih volji in z ozirom na svoje potrebe, na svojo nadarjenost in svoje zanimanje, toliko ur, da je njegova učna obveznost dopolnjena.

Učni načrti določajo dalje, da se uvede na vseh čeških meščanskih šolah v republiki za enkrat sicer še neobvezno, toda v razdelitvi učnih ur točno stabilizirana nemščina, in sicer po 4 tedenske ure. Na drugonarodnih šolah pa v isti izmeri češčina, odnosno slovaščina. Sedanji 4 razredi, ki so jih smatrali za nekatere nastavne učne tečaje, se izpremene v redne postopne razrede normalne meščanske šole.

Po učnem načrtu je mogoče ustanoviti tako zvaneskelepe n e r a z r e d e s posebnim

V dolgih nočeh, ko bdim ob zibki novo-rojenčka, si ubijam glavo s težkimi skrbmi za bodočnost. Marsikatera solza pada na nedolžnega otroka, ki hoče tudi živeti... rešilnih misli ni nikjer... Mnogo noči prebdi mati pri svojih otrokih, čim več jih je, tem več prečutih noči!

In kdo vpraša učiteljskega, ki je slučajno tudi mati: »Ali si spočita, sposobna za delo?« Služba je služba in hvala Bogu, nekaj idealizma smo si kljub vsem udarcem še ohranili.

Ko stopim v šolsko sobo, pade zavesa za vsimi skrbmi tu sem le učiteljica-vzgojiteljica! In ni ravno kot taka učiteljica mati po naravi že na svojem mestu. Žena daje možu potrebno solnce razvedrila ona mu daje pogum v moljenju in ga navdušuje za delo! Daj solnce razvedrila možu, da mu sladiš tiste hipe prostega časa daj to solnce svoji družini... daj, a kje naj vzameš?

Da bi se skoraj izpolnilo naše vroče upanje in naša vera v bodočnost; lažje nam bodo prečute noči, lažje delo, ki jim bo sledilo; saj nas ne bo več morila najprimitivnejša skrb za vsakdanji kruh.

Da bi se te besede ne izgubile kakor glas »tulečega« v puščavi; zapisala sem jih v imenu vseh onih, ki trpijo, kakor jaz!

Jerica Pečarić — Schwickert.